

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК МЕТОДИКИ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ КЛАСИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ. ЧАСТИНА 4. МОВНА ПІДГОТОВКА ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ АНГЛОМОВНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Наталія Ушакова

докт. пед. наук, професор кафедри мовної підготовки
Навчально-наукового інституту міжнародної освіти
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
(61022, Харків, Майдан Свободи, 4); e-mail: ushakova.khnu@gmail.com;
orcid: <http://orcid.org/0000-0003-4917-7934>.

Ірина Кушнір

канд. пед. наук, доцент, лектор-доктор відділення
української мови та літератури кафедри слов'янських мов
факультету письменства Стамбульського університету
(34400, Стамбул, вул. Есерджи Кемалья, 4);
e-mail: irina.kushnir.83@gmail.com;
orcid: <http://orcid.org/000-0002-4349-9652>

Оксана Тростинська

канд. філол. наук, доцент кафедри мовної підготовки
Навчально-наукового інституту міжнародної освіти
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
(61022, Харків, Майдан Свободи, 4); e-mail: okasana@ua.fm;
orcid: <http://orcid.org/0000-0002-2999-629X>

Тетяна Алексеєнко

старший викладач кафедри мовної підготовки
Навчально-наукового інституту міжнародної освіти
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
(61022, Харків, Майдан Свободи, 4); e-mail:
teacher.alekseenko@gmail.com;
orcid: <https://orcid.org/0009-0004-8464-5670>

Стаття є продовженням серії наукових розвідок, присвячених аналізу етапів становлення і розвитку методики мовної підготовки іноземних

© Ушакова Н., Кушнір І., Тростинська О., Алексеєнко Т., 2024; CC BY 4.0 license

здобувачів вищої освіти на прикладі роботи кафедри мовної підготовки Навчально-наукового інституту міжнародної освіти ХНУ імені В.Н. Каразіна. Метою статті є опис системи навчання української мови іноземних студентів-медиків, що здобувають вищу освіту англійською мовою, та розгляд її практичної реалізації. Проаналізовано теоретичні пошуки та методичні напрацювання викладачів кафедри щодо мовної підготовки іноземців-медиків. Теоретичним підґрунтям є висвітлення підходів освітньої парадигми, актуальних для навчання здобувачів вищої медичної освіти; систематизація принципів організації навчання, зокрема професійного діалогу, характеристика рівнів та елементів інтегративної системи професійно-комунікативної підготовки цільового контингенту. Проаналізовано нормативну, процесуальну, оцінювальну функції робочих програм навчальних дисциплін лінгвістичного циклу, систематизовано принципи відбору змістових елементів програм, що реалізують мовний, мовленнєвий, фаховий складники навчання майбутніх медиків української мови. Теоретичні напрацювання дозволили схарактеризувати принципи створення навчальних посібників, що реалізують завдання формування складників комунікативної компетентності майбутніх медиків. У статті подано аналіз серії навчальних книг, які успішно вирішують завдання робочих програм – формування загальних і фахових компетентностей здобувачів вищої медичної освіти.

У зв'язку з викликами сучасності, необхідністю забезпечувати якісну освіту в умовах пандемії та воєнного стану автори підкреслюють важливість упровадження в навчальний процес сучасних цифрових технологій. Розглянуто можливості цифровізації використання технології сторітелінгу, проаналізовано відповідність завданням мовної підготовки дистанційних курсів, що створені викладачами кафедри на платформі Moodle.

Перспективи оптимізації формування комунікативної компетентності здобувачів медичної освіти автори вбачають у теоретичному розробленні та впровадженні в освітню діяльність комплексної моделі, що має поєднати ефективні методи і прийоми використання традиційних навчальних стратегій і можливостей сучасних цифрових технологій і платформ.

***Ключові слова:** англомовна форма навчання, іноземні студенти-медики, теорія і практика організації мовної підготовки, традиційні та цифрові технології.*

Постановка проблеми в загальному вигляді. Пропонована стаття є продовженням серії наукових розвідок, присвячених аналізу етапів становлення і розвитку методики мовної підготовки іноземних здобувачів вищої освіти на прикладі

роботи кафедри мовної підготовки Навчально-наукового інституту міжнародної освіти ХНУ імені В.Н. Каразіна. У попередніх дослідженнях розглянуто методи, принципи, наукове та навчально-методичне забезпечення мовного навчання іноземних студентів нефілологічних спеціальностей [20], іноземних студентів-філологів [21], особливості навчання української мови різних груп освітніх мігрантів, для яких українська стала мовою навчання та соціокультурного спілкування [22].

Відповідно до Закону України «Про освіту» [4] освітня діяльність в українських ЗВО може здійснюватися не лише державною мовою, можливе надання освітніх послуг англійською (якщо навчальний заклад здатен це забезпечити), у зв'язку з чим в останні роки в Україні значно зросла кількість іноземців, які хочуть навчатися англійською мовою. Загальні питання мовного навчання іноземців, що обрали англійську для здобуття вищої освіти в Україні, досліджували Т. Алексєнко, О. Гребенщикова, А. Силка, О. Тітаренко, О. Тростинська, Н. Ушакова, Н. Чабан. Зокрема розглядалися комунікативні потреби означеного контингенту інофонів, компетентності, необхідні для здійснення такими студентами міжкультурної комунікації, інноваційні підходи до навчання цих іноземців української мови [2; 17; 19; 23; 25; 26], рівень мотивації студентів щодо її вивчення та роль викладача як мотиватора навчання [16]. Оскільки контингент іноземних здобувачів вищої освіти, що навчаються в Україні англійською мовою, дуже неоднорідний (здебільшого це освітні мігранти з Індії, Туреччини та африканських країн, які хочуть отримати в українських ЗВО медичні, фармацевтичні, юридичні та економічні спеціальності), потребують детального вивчення структура мовної особистості та особливості формування комунікативної компетентності студентів різних профілей навчання зокрема у кризових умовах, з якими стикається вища освіта.

Останні десятиріччя спостерігаємо стійке зростання кількості іноземних здобувачів вищої медичної освіти, що зумовлено глобальним соціальним запитом на підготовку компетентних фахівців у галузі медицини, фармації, технологій збереження здоров'я, формування здорового способу життя. Зазначимо, що саме майбутні лікарі та фармацевти становлять найбільш

численну групу інофонів, які отримують в українських ЗВО освіту англійською мовою. Такі студенти мають розуміти носіїв мови соціокультурного оточення в побутових комунікативних ситуаціях, у культурному та офіційно-діловому спілкуванні, а також у певних умовах професійної комунікативної взаємодії, особливо під час клінічної практики. Пацієнти, з якими спілкуватимуться іноземні студенти, володіють українською мовою; також усю лікарняну документацію ведуть українською мовою. Тому для майбутніх лікарів-іноземців існує нагальна потреба опанувати державну мову країни навчання з метою мовленнєвої взаємодії під час проходження практики в українських закладах охорони здоров'я.

Кафедра мовної підготовки Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна розпочала мовну підготовку іноземних студентів-медиків англомовної форми навчання у 2009 році. Тоді перед викладачами кафедри постало непросте завдання: за умови малої кількості аудиторних годин підготувати іноземних студентів (які не проходили навчання на підготовчих факультетах) до мовної комунікації в соціально-побутовій, соціокультурній, навчально-академічній сферах і під час професійної практики, тобто від нульового рівня володіння мовою до рівня В1.

Зазначені обставини, а також необхідність здійснювати повноцінний навчальний процес у кризових умовах пандемії та війни актуалізували необхідність розробки спеціальної для такого контингенту студентів-іноземців системи навчання УМІ – відбору та комбінування складників існуючих та розроблення нових мовноосвітніх підходів, методів і принципів навчання, сучасних навчальних форм і засобів, створення навчально-методичних комплексів.

Аналіз актуальних досліджень. Розроблені теоретичні положення методики інтенсифікованого викладання української мови, специфічної для іноземних студентів-медиків англомовної форми навчання, висвітлено в публікаціях Н. Ушакової, Т. Алексеєнко, І. Кушнір, О. Складенка.

Було проаналізовано підходи освітньої парадигми, що є актуальними для навчання здобувачів вищої медичної освіти; систематизовано принципи організації навчання [19]; визначено особливості навчання професійного діалогу [14]: описано рівні та

елементи інтегративної системи професійно-комунікативної підготовки цільового контингенту [6].

Теоретичні пошуки та набутий викладачами кафедри практичний досвід навчання іноземців-медиків української мови було узагальнено в робочих програмах, які стали складником Освітньо-професійної програми спеціальності 222 «Медицина».

Розроблені викладачами кафедри мовної підготовки методики було втілено зусиллями авторського колективу (Н. Ушакова, Т. Алексеєнко, І. Петренко, Т. Манівська, І. Кушнір) у серії навчальних посібників, що реалізують завдання формування складників комунікативної компетентності майбутніх медиків [1; 5; 9; 10; 11; 13].

Мета статті – описати систему навчання української мови іноземних студентів-медиків, що здобувають вищу освіту англійською мовою, та розглянути її практичну реалізацію на прикладі науково-методичної діяльності кафедри мовної підготовки Навчально-наукового інституту міжнародної освіти ХНУ імені В.Н. Каразіна.

Виклад основного матеріалу. Система навчання УМІ має регламентувати взаємодію суб'єктів мовноосвітнього процесу (викладача й іноземних студентів) щодо опанування мови на такому рівні, який забезпечить, з одного боку, повноцінну комунікацію в українських закладах вищої медичної освіти, а з іншого боку, дозволить сформувати комунікативну особистість майбутнього лікаря, здатного до подальшого особистісного та професійного розвитку. Іноземні студенти-медики мають стати повноцінними учасниками україномовної комунікації в межах актуальних для них навчально-академічної, навчально-професійної, соціокультурної та розмовно-побутової сфер спілкування.

У результаті аналізу специфічних комунікативних потреб іноземних студентів-медиків, що навчаються в українських ЗВО англійською мовою, визначено мету опанування УМІ – формування професійно-комунікативної компетентності. Цю мету конкретизують такі завдання: 1) формування мовно-аспектних навичок; 2) формування комунікативних умінь (мовленнєво-діяльнісних у слуханні, читанні, говорінні, письмі), які сприятимуть навчально-академічній і соціокультурній

адаптації; 3) формування стратегічних умінь професійної комунікативної взаємодії.

Професійно орієнтована комунікативна підготовка іноземних студентів-медиків – цілісний, безперервний процес, який інтегрує всі етапи та складники формування мовної особистості майбутнього лікаря. Реалізацію інтегративної методичної системи навчання УМІ англомовних здобувачів вищої медичної освіти, яку представлено далі, було забезпечено завдяки застосуванню викладачами кафедри мовної підготовки ННІ міжнародної освіти ХНУ імені В.Н. Каразіна інноваційних педагогічних технологій, методичних стратегій, аудиторної та дистанційної форм навчання, які максимально відповідали комунікативним потребам, цілям та змісту мовної підготовки зазначеного контингенту.

Під час створення системи навчання української мови іноземних студентів-медиків англомовної форми було реалізовано два складники: методологічний і змістовий.

Методологічний складник системи навчання УМІ англомовних студентів-медиків ґрунтується на сучасній «гуманістично-плюралістичній мовноосвітній парадигмі» [7], яка на методологічному (системотвірному) рівні формується комплексом лінгводидактичних підходів, описаних Н. Ушаковою [18]: особистісно-орієнтованого (акмеологічного, іміджевого), компетентнісного, комунікативно-діяльнісного, середовищно-орієнтованого. Ці підходи актуалізують важливість таких принципів організації системи навчання УМІ англомовних студентів-медиків, як: індивідуалізація, професіоналізація, орієнтування на створення мовно-освітнього середовища.

Зміст навчання УМІ забезпечується єдністю *мовного* (знання мовної системи) і *мовленнєвого* (сформовані комунікативні вміння в соціально-побутовій, соціокультурній, навчально-академічній і навчально-професійній сферах) складників. У відборі навчальних матеріалів для іноземних студентів-медиків англомовної форми навчання керувалися принципами системності, комунікативної та функційної значущості, відповідності рівню володіння мовою, тексто- і дискурсоцентризму.

У зв'язку з тим, що основною метою професійно-комунікативної діяльності спеціаліста-медика є отримання

інформації про стан здоров'я хворої людини та її лікування, мовленнєве спілкування лікарів нерозривно пов'язане з їхніми професійними діями. Тож з огляду на мету, характер і зміст виокремлюють кілька типів такого спілкування: основне (з пацієнтами), допоміжне (з медичним персоналом і родичами хворого), okazіональне (наприклад, під час операції, коли мова керує діями її учасників), фатичне (орієнтоване на те, щоб відвернути хворого від переживань, страху, пов'язаного з лікуванням).

У типових ситуаціях спілкування учасники комунікативної події послуговуються обмеженим жанровим репертуаром. У відборі навчальних мовленнєвих зразків (монологічних висловлювань, діалогічних / полілогічних едностей) слід урахувати їхню жанрову типологію, що відповідає завданням професійно орієнтованого навчання мови. Наприклад, для навчання іноземних студентів-медиків доцільно обирати такі жанрові форми, як усні монологічні висловлювання-роздуми, письмовий опис історії хвороби, діалог-розпитування хворого, діалог-дискусія фахівців, усні монологічні інструкції для хворого, письмові монологічні рекомендації та рецепти тощо.

«Уважаємо, що під час відбору навчальних матеріалів певних жанрів для мовної підготовки освітніх мігрантів необхідно орієнтуватись, залежно від рівня володіння мовою, на відповідність мовленнєвих зразків комунікативним ситуаціям, комунікативним ролям і комунікативним намірам мовців» [6: 42]. Наприклад, необхідними мовленнєвими інтенціями учасників комунікативної події професійного консилиуму є такі: привітання / прощання встановлення контакту, представлення себе та інших, подяка / вибачення, запит інформації, вираження припущень, наведення аргументації, вираження умови та наслідку, вираження висновку, вираження поради / рекомендації. Урахування відповідності навчальних матеріалів актуальним комунікативним інтенціям активує мотивацію до навчання іноземної мови.

Будь-які комунікативні наміри на мовному рівні реалізуються через лексичні одиниці та граматико-синтаксичні структури.

Мета відбору лексики для занять з УМІ – це визначення такого доцільного мінімуму слів, який має бути засвоєний іноземними студентами за відведений час та розподілений на

певний комплекс занять у межах вивчення однієї теми. Створення таких мінімумів здійснюється на тлі загальної кореляції з відбором навчальних лексичних мінімумів відповідно до оволодіння УМІ на необхідному рівні (у нашому випадку В1).

Урахування статистичних принципів частотності, поширеності, уживаності дозволило відібрати лексичні одиниці, які є найчастіше уживаними та найбільш необхідними для актуалізації всіх параметрів позамовного контексту певної комунікативної події, відбитої в мовленнєвому зразку. Урахування лінгвістичних принципів узгодженості, стилістичної необмеженості або, навпаки, маркованості, семантичної цінності дозволило відбирати функційно значущі одиниці лексики. Врахування методичних принципів відповідності темі спілкування, відповідності завданням рецептивного сприйняття або продуктивного вживання дозволило систематизувати лексичні одиниці та розподілити їх залежно від програмної тематики навчання УМІ.

Граматичні структури (словотвірні, морфологічні, синтаксичні) є носіями граматичних властивостей української мови та засобом вираження морфо-граматичних значень і синтаксичних зв'язків, знання яких та вміння користуватися якими забезпечує уникнення комунікативних невдач у спілкуванні.

Для медичного професійного спілкування найбільш актуальними є такі лексичні одиниці та граматичні структури, як медична термінологія та мовні кліше: кліше-контакти (*Вітаю! Проходьте! Сідайте!*), кліше-імперативи (*Роздягайтесь! Дихайте!*), кліше-констатації (*Вам потрібне термінове лікування!*) тощо; кліше-запитання (*На що ви скаржитесь?*).

Вчені-лінгводидакти вважають, що основою формування комунікативної компетентності та мовної особистості загалом є текст. З. Бакум описує текстоцентризм як загальнометодичний принцип навчання української мови [3]; М. Пентилюк, Т. Окуневич, С. Мунтян визначають текст як основну одиницю навчання, ідеї текстоцентризму, за їхніми спостереженнями, реалізовано в навчальних програмах з мови та через системи завдань у підручниках і навчально-методичних посібниках [12]; Н. Ушакова, О. Тростинська наголошують на необхідності опори на текст у процесі мовної підготовки іноземців [20].

«Однак останнім часом із урахуванням розширення функцій феномену тексту та зміни його форми через інформатизацію і технологізацію інформаційного простору в методиці та практиці навчання УМІ переглядають текстову основу мовноосвітньої системи та обирають орієнтування на вибір комплексних і поліфункційних одиниць навчання, які різняться з традиційним текстом» [24: 131]. До того ж, текст, який, перш за все, є інформаційним презентантом, виявляється недостатнім, коли під час навчання УМІ необхідно подавати зразки вирішення актуальних комунікативних завдань засобами вербальної взаємодії, особливо в соціально-побутовій та професійно-практичній сферах.

Сучасні дослідження теорії мовної комунікації дозволяють розширити розуміння тексту як комунікативної одиниці і розглядати його як дискурс, що, на наш погляд, є важливим для навчання мовленнєвої взаємодії іноземців в україномовному середовищі. До того ж, якщо у навчально-професійній комунікативній сфері іноземні студенти здобувають знання та взаємодіють в освітньо-професійному середовищі засобами письмових і усних україномовних текстів різних жанрів, то реалізувати комунікативні потреби в інших актуальних для них сферах лише через тексти вважаємо неможливим. Мовно-мовленнєвими засобами та одночасно мовленнєвими продуктами соціально-побутової, соціокультурної, професійно-практичної комунікативної взаємодії переважно є не лише тексти, а також інші комунікативні одиниці (діалогічні/полілогічні єдності, мовленнєві акти, комбіновані з візуальними елементами мікротексти – мему тощо), досліджені в межах теорії мовної комунікації в сучасній лінгвістиці та дискурсного підходу в лінгводидактиці.

Тож на нашу думку, і предметний, і процесуальний зміст навчання іноземної мови синтезуються в таких одиницях навчання, як комунікативні акти, дискурсивні тексти, дискурсивні монологічні / діалогічні єдності.

«Навчання іноземних студентів медичних спеціальностей здійснюється за програмами, затвердженими МОЗ. Зокрема у 2017 р. затверджено Примірну програму навчальної дисципліни «Українська мова» для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона

здоров'я» спеціальностей 222 «Медицина», 221 «Стоматологія», 226 «Фармація. Промислова фармація». Програма призначена для іноземців, які навчаються українською мовою. Примірна програма є основою створення робочих програм для студентів різних медичних спеціальностей» [18].

Робочі програми мовних дисциплін створювалися викладачами кафедри мовної підготовки як компонент Освітньо-професійної програми спеціальності 222 «Медицина». Структурні та змістові елементи кожної з робочих програм регламентовані такими документами, як Стандарт вищої освіти галузі знань «Медицина» [8], Стандартизовані вимоги до рівнів володіння українською мовою [15].

Реалізацію соціально-побутового та соціокультурного складників мовної підготовки іноземних студентів забезпечує дисципліна «Іноземна мова» (українська), орієнтована на формування комунікативної компетентності на рівні, достатньому для вирішення комунікативних завдань у побутовій і соціокультурній сферах спілкування.

Реалізацію фахового складника системи навчання УМІ забезпечують програми таких дисциплін:

1) «Українська мова за професійним спрямуванням», яку вивчають на першому курсі, спрямована на формування в іноземних студентів-медиків комунікативної компетентності на рівні, достатньому для вирішення нескладних комунікативних завдань у навчально-професійній сфері спілкування, що передбачає формування вмінь у рецептивних і продуктивних видах мовленнєвої діяльності на рівні А1 в комунікативно доцільному наборі тем і ситуацій навчально-професійного спілкування;

2) «Іноземна мова за професійним спрямуванням», яку вивчають на другому і третьому курсах, має на меті формування в іноземних студентів професійно орієнтованих мовленнєвих умінь, необхідних для реалізації комунікативної взаємодії у ситуаціях спілкування майбутніх лікарів із хворими та колегами під час клінічної практики (на рівні володіння мовою А2 – В1).

У кожній із робочих програм навчальних дисциплін лінгвістичного циклу розкрито мету навчання УМІ, наведено мовні засоби для навчання іншомовного спілкування (які відповідають тематиці спілкування та узгоджуються з рівнями

володіння мовою, запропонованими європейськими та українськими стандартами), представлено список комунікативних умінь, подано дескриптори та показники їхньої сформованості.

Структура робочої програми мовної навчальної дисципліни містить стандартизований набір елементів, а саме: опис навчальної дисципліни (мета і основні завдання; заплановані результати навчання; методи навчання; кількість кредитів і навчальних годин); тематичний план навчальної дисципліни; завдання для самостійної роботи; форми контролю та критерії оцінювання; шкала оцінювання та схема нарахування балів; список рекомендованої літератури.

Функції цих програм можемо представити таким чином [26]:

1. *Нормативна* є головною (програма – це документ, який є обов’язковим до виконання в повному обсязі). Ця провідна функція реалізується через набір часткових:

- *визначення мети навчання*: визначає цілі освітньої діяльності, на досягнення яких орієнтоване проєктування педагогічного процесу;

- *визначення змісту навчання*: фіксує систему елементів змісту, що підлягають засвоєнню.

2. *Процесуальна функція* визначає логічну послідовність засвоєння елементів змісту, організаційні форми та методи навчання.

3. *Оцінювальна функція* виявляє рівні засвоєння елементів змісту, об’єкти контролю та критерії оцінювання навчальних успіхів освітніх мігрантів.

Серед принципів відбору та систематизації змістових елементів робочої програми виокремлюємо такі:

- принцип відповідності актуальним комунікативним інтенціям;

- принцип урахування єдності мовного та мовленнєвого складників;

- принцип відповідності рівню володіння мовою;

- принцип відповідності жанровій типології мовленнєвих зразків, актуальній для кожної конкретної спеціальності;

- принцип каталогізації комунікативних мінімумів (інтенційного, фонетичного, лексичного, граматичного);

- принцип тексто- і дискурсоцентризму.

Мовний, мовленнєвий та професійно-комунікативний складники навчання УМІ реалізовані в певних програмних темах.

Мовний складник навчання може бути реалізований, наприклад, через опанування таких тем: *фонетико-графічна система української мови; позначення істоти/ неістоти, роду, множинності; позначення належності предметів і явищ; позначення часу, завершеності / незавершеності дії; особливості функціонування приєменниково-відмінкової системи української мови; особливості вживання складних речень* тощо.

Мовленнєвий складник реалізується завдяки вивченню тем «Знайомство», «Родина», «На факультеті, в університеті», «Час. Дні тижня», «Традиційна українська їжа», «Відпочинок українців», «Подорожі», «Особисті захоплення» тощо.

Для формування фахового складника компетентності іноземних студентів робочими програмами лінгвістичних дисциплін передбачено вивчення, наприклад, таких тем: «Знайомство лікаря з хворим», «У лікарні. У кабінеті лікаря», «Медична документація: загальне поняття» тощо.

Описану вище систему підготовки з УМІ іноземних студентів-медиків англomовної форми навчання реалізовано у комплексі навчальних посібників та дистанційних курсів, розроблених авторським колективом кафедри мовної підготовки Навчально-наукового інституту міжнародної освіти (Н. Ушакова, Т. Алексєнко, І. Петренко, І. Кушнір, Т. Манівська).

Навчальний комплекс «Паралель» [10; 9; 11] є системою навчальних посібників для іноземних студентів-нефілологів англomовної форми навчання, яка втілює сучасні підходи до викладання української мови як іноземної і має комунікативно-практичну спрямованість, урахуває особливості соціокультурного оточення, сприяє інтенсифікації навчального процесу. Мовний і мовленнєвий матеріал подано з урахуванням принципу концентризму, а основними одиницями навчання обрано дискурсивні діалогічні єдності та навчальні тексти. Методика сторітелінгу дозволяє пов'язати навчальний контент з особистим досвідом учнів, що сприяє реалізації принципів студентоцентрованого навчання. Відбір та систематизація навчального матеріалу відповідно до комунікативних потреб здобувачів вищої медичної освіти, його презентабельне візуальне оформлення забезпечили доцільне подання лексики,

вправ, граматичних таблиць, діалогів, текстів, що сприяє ефективності мовної підготовки майбутніх медиків.

Завдання професійної спрямованості вивчення української мови реалізовано, зокрема, використанням посібника «Навчання професійної комунікації «Лікар–хворий» [1]. Концепція цього посібника вибудована з урахуванням комунікативних потреб іноземних студентів-медиків II-III курсів англomовної форми навчання у професійній сфері спілкування. Важливим чинником організації навчально-методичного матеріалу є професійні комунікативні ситуації, урахування принципу функційності у відборі й поданні мовного матеріалу, принципу етапності засвоєння мовного та мовленнєвого матеріалу. Розроблено систему завдань поетапного розвитку й удосконалення навичок і вмінь професійного мовлення в основному комунікативно значущому для студентів-медиків жанрі – діалозі-розпиті «лікар-хворий». Мовний матеріал посібника відповідає необхідному іноземним студентам-медикам рівню володіння українською мовою, дозволяє розширити їхній словниковий запас за рахунок професійної термінології. Слід зазначити прагнення авторів урахувувати чинник частотності використання певних комунікативних блоків у стандартних професійних ситуаціях, які презентують мовленнєву поведінку носіїв української мови, на заняттях із фахових дисциплін та під час клінічної практики. Посібник містить навчальні, ілюстративні, контрольні матеріали, а також матеріали для самостійної роботи студентів, оформлені у вигляді робочого зошита, що надає можливості активізації мовленнєвих навичок студента.

«Комунікативний тренінг для іноземних студентів медичних спеціальностей» [5] орієнтований на розвиток умінь професійного спілкування студентів-медиків, які проходять практику в українських лікарнях. Такі студенти мають оволодіти технікою проведення діалогу-розпитування хворого, бесід із колегами відповідно до прийнятих у професійному середовищі стандартів спілкування. Матеріали видання відібрано за функційно-комунікативним принципом і відповідають логіці моделювання професійного діалогу українською мовою за чітко регламентованим планом розпитування відповідно до основних систем організму. Мовний матеріал, розрахований на формування необхідного іноземним студентам-медикам рівня

володіння українською мовою, дозволяє розширити їхній словниковий запас за рахунок професійної термінології з урахуванням частотності використання певних комунікативних блоків у стандартних професійних ситуаціях, які презентують мовну поведінку носіїв української мови під час клінічної практики, медичні терміни у складі фраз-висловлень (запитання лікаря та слова-маніпулятори). Спеціальна медична термінологія поєднана зі фрагментами найуживанішого набору мовних засобів, необхідних для професійного медичного мовлення. Таке подання матеріалу забезпечує не лише навчання іноземних студентів-медиків україномовної професійної комунікації, але й дозволяє їм здійснювати самостійне вдосконалення професійно-комунікативної компетентності.

Структурне оформлення посібника передбачає презентацію кожної теми двома блоками: перелік комунікативних зразків питальних висловлень українською / англійською мовами; друга частина – англійською / українською. Таке розташування надає можливість кращого запам'ятовування мовних одиниць і стратегій спілкування, активного тренування мовленнєвих умінь.

Умови пандемії, а пізніше повномасштабної агресії російських загарбників проти України вимагали нових підходів до організації навчального процесу, зокрема використання можливостей сучасних комп'ютерних технологій, цифрових платформ і застосунків. Одним із напрямів методичних пошуків стало використання технології сторітелінгу [25]. Зазначена технологія була модифікована до умов дистанційного освітнього процесу у ЗВО України, отримано позитивні результати впровадження в навчальний процес наочних засобів активізації монологічного мовлення.

Також важливою у сучасних кризових умовах частиною навчально-методичного комплексу є такі розроблені викладачами кафедри дистанційні курси, розміщені на платформі moodle.karazin.ua:

1) Курс «Іноземна мова» для студентів першого курсу англomовної форми навчання має практичну мету формування комунікативної компетентності на рівні, достатньому для вирішення нескладних комунікативних завдань у соціально-побутовій і навчальній сферах. Цей курс орієнтований на вирішення таких завдань, як поширення знань про українську

мовну систему і необхідний мінімум мовних одиниць; формування вмінь у рецептивних і продуктивних видах мовленнєвої діяльності.

2) Курс «Іноземна мова за професійним спрямуванням» створений для іноземних студентів-початківців англomовної форми навчання, його метою є поширення базових знань із граматики української мови та формування навичок читання, письма й говоріння у професійному медичному дискурсі. Курс має такі завдання: навчити розуміти та правильно використовувати граматичні структури української мови; ознайомити з базовою українською професійною термінологією; розвивати комунікативні вміння студентів у ситуаціях професійного спілкування.

3) Курс «Навчання професійного діалогу: Лікар – хворий», призначений для студентів 2 курсу медичного факультету, які вивчають медицину українською та англійською мовами. Цей курс допоможе оволодіти навичками професійного мовлення в усній і письмовій формі, а також навичками розуміння та реакції на мовлення хворого.

Висновки. Підготовка іноземних здобувачів вищої медичної освіти складає важливу частину міжнародної діяльності українських ЗВО, є актуальним напрямом інтеграції української вищої освіти у світовий і європейський освітній простір. Зусиллями викладачів фахових і мовних дисциплін побудовано сучасну систему підготовки висококваліфікованих фахівців, зокрема в межах англomовної форми навчання, яка є найбільш популярною серед освітніх мігрантів. Навчання української мови інофонів, які здобувають освіту англійською мовою, реалізує подвійне завдання: формування професійно орієнтованої комунікативної компетентності, яка надає можливість спілкування й отримання фахової інформації українською мовою, а також ознайомлення з реаліями життя українського суспільства, культурою України. Схарактеризовані у статті теоретичні і методичні напрацювання кафедри мовної підготовки дозволяють ефективно вирішувати завдання надання майбутнім медикам мовних і мовленнєвих засобів реалізації професійних і соціокультурних комунікативних потреб.

Перспективи подальших досліджень полягають у теоретичному розробленні та впровадженні у навчальний процес

комплексної моделі, що має поєднати ефективні методи й прийоми використання традиційних навчальних стратегій і можливостей, які надають сучасні цифрові технології і платформи для створення навчального контенту, здійснення ефективного зворотного зв'язку, студентоцентрованого навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексєєнко Т.М., Васецька Л.І., Кушнір І.М. Навчання професійного діалогу: Лікар – хворий. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2019. 58 с.
2. Алексєєнко Т.М., Кушнір І.М., Ушакова Н.І. Навчальний комплекс з української мови «Паралель» для англомовних студентів-нефілологів. Матеріали міжнародної конференції «*Мовна освіта в сучасних ЗВО: тенденції, виклики, перспективи*» (20-21 травня 2021, Біла Церква). 2021. С. 128-132.
3. Бакум З.М. Текстоцентризм у сучасній системі принципів навчання української мови. *Педагогічні науки: зб. наук. праць*. Херсон: ХДУ, 2006. Вип. 47. С. 91-94.
4. Закон України «Про освіту». *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2017. № 38-39. С. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
5. Комунікативний тренінг для іноземних студентів медичних спеціальностей: навчально-методичний посібник для студентів, які навчаються англійською мовою / Т.М. Алексєєнко, І.М. Кушнір, Т.Є. Манівська, Н.І. Ушакова / за ред. Н.І. Ушакової, Т.М. Алексєєнко. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2021. 65 с.
6. Кушнір І.М. Інтегративна модель методичної системи навчання української мови англомовних здобувачів вищої медичної освіти. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. Вип. 37. 2020. С. 36-51. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2020-37-03>
7. Кушнір І.М. Філософські засади сучасної компетентнісної лінгводидактичної парадигми. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. Вип. 33. 2018. С. 76-88. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2018-33-07>
8. Наказ № 977 від 11.07.2019 «Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти». [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19?fbclid=IwAR3Y87f3Ulj5jvTeCDI9hx6H1p38eGsK2SaAONHy7vgLjahFxTb89M9TnPY#Text> (дата звернення 10.01.2024)
9. Паралель: Українська мова для початківців: Базовий курс: навч. посіб. / Н.І. Ушакова, Т.М. Алексєєнко, І.М. Кушнір, Т.Є. Манівська, І.П. Петренко. Харків: Вид-во ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. 112 с.

10. Паралель: Українська мова для початківців: Вступний курс: навч. посіб. / Н.І. Ушакова, Т.М. Алексеєнко, І.М. Кушнір, І.П. Петренко. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. 63 с.
11. Паралель: Українська мова для початківців: Основний курс: навч. посіб. / Н.І. Ушакова, Т.М. Алексеєнко, І.М. Кушнір, І.П. Петренко. Харків: Вид-во ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2019. 119 с.
12. Пентиліук М.І., Окуневич Т.Г., Мунтян С.В. Сучасні підходи до навчання української мови майбутніх учителів-словесників у контексті ідей нової української школи. *Стратегічні напрями розвитку сучасної української лінгводидактики: монографія* / за ред. Е. Палихати, О. Петришиної. Тернопіль: Підручники і посібники, 2021. С. 43-56.
13. Русско-украинско-английско-китайско-арабский медико-биологический словарь / Т.Н. Алексеєнко, Т.Е. Манівська, О.Н. Тростинська, Лей Ван. Х.: Изд-во ХНУ им. В.Н. Каразина, 2011. 135 с.
14. Скляренко О.А. Використання інтенсивних методик при навчанні іноземних студентів професійного діалогу. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. Вип. 19. 2011. С. 121-128.
15. Стандартизовані вимоги: рівні володіння українською мовою як іноземною А1–С2. Зразки сертифікаційних завдань: посібник. Київ: Фірма «ІНКОС», 2020. 186 с.
16. Тростинська О.М. Мотиваційний чинник у вивченні української мови іноземними здобувачами вищої освіти. *Проблеми і перспективи підготовки іноземних студентів: збірник наукових статей за матеріалами XVIII Міжнародної науково-практичної конференції (19 жовтня 2023 р.)*. Х.: Видавництво Іванченка І.С., 2023. С. 156-160.
17. Тростинська О.М., Гребенщикова О.Г., Тітаренко О.О. Моделі мовного навчання іноземних здобувачів вищої освіти в Україні. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. Вип. 42. 2023. С. 135-154. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2023-42-10>
18. Ушакова Н.І., Алексеєнко Т.М. Концепція мовної підготовки іноземних здобувачів вищої медичної освіти (модель 1 – англomовна форма навчання). *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. Вип. 34. 2019. С. 219-235. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2019-34-16>
19. Ушакова Н.І., Алексеєнко Т.М. Моделі організації професійно орієнтованої мовної підготовки іноземних студентів-медиків 2 курсу англomовної форми навчання. *Методологія та практика лінгвістичної підготовки іноземних студентів*. Вип. 14. Матеріали Всеукраїнської конференції 17 квітня 2020 р. Харків: ХНМУ, 2020. С. 107-109.

20. Ушакова Н.І., Тростинська О.М., Кушнір І.М. Становлення і розвиток методики мовної підготовки іноземних студентів класичного університету. Частина 1. Навчання студентів немовних спеціальностей. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. Вип. 38. 2021. С. 205-235. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2021-38-14>
21. Ушакова Н.І., Тростинська О.М., Кушнір І.М. Становлення і розвиток методики мовної підготовки іноземних студентів класичного університету. Частина 2. Навчання студентів мовних спеціальностей. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. Вип. 40. 2022. С. 96-122. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2022-40-07>
22. Ушакова Н.І., Тростинська О.М., Кушнір І.М. Становлення і розвиток методики мовної підготовки іноземних студентів класичного університету. Частина 3. Навчання української мови. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. Вип. 41. 2022. С. 60-81. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2022-41-04>
23. Klochko T., Yashchenko A. Teaching future doctors using medical terminology in professional communication. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. 2023. Вип. 42. С. 49-61. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2023-42-04>.
24. Kushnir I., Zozulia I., Hrytsenko O., Uvarova T., Kosenko I. Means of visualization in teaching ukrainian as a foreign language to modern students with clip way of thinking. *Laplage em Revista*. 2021. Extra-D (7). P. 127-136.
25. Ushakova N., Aleksieienko T., Kushnir I., Zozulia I., Uvarova T. Storytelling Technique in Teaching Ukrainian as a Foreign Language Remotely. *Theory and Practice in Language Studies*. Vol. 12, No. 4, pp. 629-638, April 2022. DOI: <https://doi.org/10.17507/tpls.1204.02>
26. Ushakova N., Kushnir I., Abdallah Al-shaboul I., Yashchenko A., Morhunova N. (2023). Principles of the structure and functions of work programs of curriculum disciplines of the linguistic cycle for educational migrants. *Problems and prospects of training in higher school: pedagogical, philological, psychological, and intercultural aspects*. P. 34-49. DOI: <https://doi.org/10.15587/978-617-7319-94-7.ch3>

Стаття надійшла до редакції 15.02.2024.

Статтю рекомендовано до друку 17.03.2024.

Як цитувати: Ушакова Н., Кушнір І., Тростинська О., Алексеєнко Т. Становлення і розвиток методики мовної підготовки іноземних студентів класичного університету. Частина 4. Мовна підготовка іноземних

студентів-медиків англomовної форми навчання. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки.* 2024. Вип. 44. С. 182-205. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2024-44-12>

FORMATION AND DEVELOPMENT OF THE LANGUAGE TRAINING METHODOLOGY FOR FOREIGN STUDENTS AT CLASSICAL UNIVERSITY. PART 4. LANGUAGE TRAINING OF FOREIGN MEDICAL STUDENTS IN THE ENGLISH MEDIUM EDUCATION FORMAT

Natalia Ushakova

Doctor of Pedagogics, Full Professor, Professor of the Language Training Department, Institute of International Education for Study and Research, V.N. Karazin Kharkiv National University (61022, Kharkiv, 4 Svoboda Square); e-mail: ushakova.khnu@gmail.com; orcid: <http://orcid.org/0000-0003-4917-7934>

Iryna Kushnir

PhD in Pedagogy, Associate Professor, Lecturer-Doctor, Ukrainian language and literature department, Department of Slavic languages, Faculty of letters, Istanbul University (34400, Istanbul, 4 Esirci Kemalettin st. Beyazit); e-mail: irina.kushnir.83@gmail.com; orcid: <http://orcid.org/000-0002-4349-9652>

Oksana Trostynska

PhD in Philology, Associate Professor, Language Training Department, Institute of International Education for Study and Research, V.N. Karazin Kharkiv National University (61022, Kharkiv, 4 Svoboda Square); e-mail: okasana@ua.fm; orcid: <http://orcid.org/0000-0002-2999-629X>

Tetiana Aleksieienko

Assistant Professor, Language Training Department, Institute of International Education for Study and Research, V.N. Karazin Kharkiv National University (61022, Kharkiv, 4 Svoboda Square); e-mail: teacher.alekseenko@gmail.com; orcid: <https://orcid.org/0009-0004-8464-5670>

This article continues a series of scientific research focusing on the stages of formation and development of the methodology of language training of foreign higher education students. Specifically, it examines the work of the Language Training Department at the Institute of International Education for Study and Research of V.N. Karazin Kharkiv National University. The objective of

the article is to elucidate the system of teaching Ukrainian to foreign medical students pursuing higher education in English and its practical implementation.

The article analyses theoretical research and methodological developments carried out by the department's teachers in the field of language training of foreign medical students. The theoretical framework encompasses various educational paradigms relevant to the training of higher medical education students, the systematization of training principles, including professional dialogue, and the characterization of levels and elements within the integrative system of professional and communicative training of the target group.

Furthermore, the article scrutinizes the normative, procedural, and evaluative functions of linguistic discipline curricula. It examines the principles governing the selection of content elements and topics that embody the linguistic, speech, and professional components required for teaching the Ukrainian language to future doctors.

Theoretical developments have led to the characterization of principles guiding the creation of textbooks aimed at forming the communicative competence components of future medical professionals. An analysis of a series of textbooks demonstrates their effectiveness in fulfilling the objectives outlined in the work programs and in fostering general and professional competences among higher medical education students.

In response to contemporary challenges, such as the need to adapt to educational disruptions caused by pandemics and martial law, the authors underscore the importance of integrating modern digital technologies into the educational process. The article explores the possibilities of digital storytelling technology and evaluates the alignment of distance courses, created by departmental teachers on the Moodle platform, with the objectives of language training.

Looking ahead, the authors envision optimizing the formation of medical students' communicative competence through theoretical development and the implementation of a comprehensive model in the educational process. This model would blend effective traditional teaching strategies with the capabilities of modern digital technologies and platforms.

Keywords: *English language education, foreign medical students, theory and practice of language training, traditional and digital technologies.*

REFERENCES

1. Aleksieienko, T.M., Vaseczka, L.I., Kushnir, I.M. (2019). *Navchannya profesijnogo dialogu: Likar – hvoryj [Training of professional dialogue: Doctor – patient]*. Kharkiv: V.N. Karazin Kharkiv National University [in Ukrainian].
2. Aleksieienko, T.M., Kushnir, I.M., Ushakova, N.I. (2021). *Navchalnyi kompleks z ukraïnskoi movy "Paralel" dlia anhlo movnykh studentiv-nefilolohiv [Educational complex for the Ukrainian language "Parallel" for English-speaking non-philology students]*. *The materials of the*

- international conference “Language Education in Modern Higher Education Institutions: Trends, Challenges, Perspectives”*. Bila Tserkva, pp. 128-132 [in Ukrainian].
3. Bakum, Z.M. (2006). Tekstotsentryzm u suchasni systemi pryntsyviv navchannia ukrainskoi movy [Text-Centrism in the Modern System of Principles of Teaching the Ukrainian Language]. *Pedahohichni nauky [Pedagogical Sciences]*. Kherson: KhDU, 47, pp. 91-94 [in Ukrainian].
 4. Zakon Ukrainy “Pro osvitu” [Law of Ukraine “On Education”]. (2017). *Bulletin of the Verkhovna Rada (IVR)*, 38-39, p. 380. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian].
 5. Aleksieienko, T.M., Kushnir, I.M., Manivska, T.Ye., Ushakova, N.I. (2021). *Komunikatyvnyj trening dlya inozemnyh studentiv medychnyh specialnostej: navchalno-metodychnyj posibnyk dlya studentiv, yaki navchayutsya anglijskoyu movoyu [Communicative training for foreign students of medical specialties: educational and methodological guide for students studying in English]*. Ushakova, N.I., Aleksieienko, T.M. (Eds.). Kharkiv: V.N. Karazin Kharkiv National University [in Ukrainian].
 6. Kushnir, I.M. (2020). An integrative model of a methodological system of teaching Ukrainian as a foreign language to English-speaking applicants for higher medical education. *Teaching Languages at Higher Educational Establishments at the Present Stage. Intersubject Relations*. 37, pp. 36-51. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2020-37-03> [in Ukrainian].
 7. Kushnir, I.M. (2018). The philosophical foundations of the modern competence linguodidactic paradigm. *Teaching Languages at Higher Educational Establishments at the Present Stage. Intersubject Relations*, 33, pp. 76-88. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2018-33-07> [in Ukrainian].
 8. *Nakaz No 977 vid 11.07.2019 “Pro zatverdzhennya Polozhennya pro akredytaciyu osvitnih program, za yakymy zdiysnyuetsya pidgotovka zdobuvachiv vyshhoyi osvity” [Order No 977 of July 11, 2019 “On Approval of the Provision on Accreditation of Educational Programs for Higher Education Applicants”]*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19?fbclid=IwAR3Y87f3UlJ5jvTeCDI9hx6H1p38eGsK2SaAONHy7vgLjahFxB89M9TnPY#Text> [Accessed 13 Jan. 2024] [in Ukrainian]
 9. Ushakova, N.I., Aleksieienko, T.M., Kushnir, I.M., Manivska, T.Ie., Petrenko, I.P. (2018). *Paralel: Ukrainska mova dlia pochatkivtsiv: Bazovyi kurs [Paralel: Ukrainian Language for Beginners: Basic Course]*. Kharkiv: V.N. Karazin Kharkiv National University [in Ukrainian].
 10. Ushakova, N.I., Aleksieienko, T.M., Kushnir, I.M., Petrenko, I.P. (2017). *Paralel: Ukrainska mova dlia pochatkivtsiv: Vstupnyi kurs [Ukrainian*

- Language for Beginners: Introductory Course*]. Kharkiv: V.N. Karazin Kharkiv National University [in Ukrainian].
11. Ushakova, N.I., Aleksieienko, T.M., Kushnir, I.M., Petrenko, I.P. (2019). *Paralel: Ukrainska mova dlia pochatkivtsiv: Osnovnyi kurs [Ukrainian Language for Beginners: Main Course]*. Kharkiv: V.N. Karazin Kharkiv National University [in Ukrainian].
 12. Pentyliuk, M.I., Okunevych, T.H., Muntian, S.V. (2021). Suchasni pidkhody do navchannia ukrainskoi movy maibutnikh uchyteliv-slovesnykiv u konteksti idei novoi ukrainskoi shkoly [Modern Approaches to Teaching the Ukrainian Language to Future Teachers of Vocabulary in the Context of the Ideas of the New Ukrainian School]. *Stratehichni napriamy rozvytku suchasnoi ukrainskoi linhvodydaktyky [Strategic Directions of Development of Modern Ukrainian Language Didactics]*. E. Palykhaty, O. Petryshynoi (Eds.). Ternopil: Pidruchnyky i posibnyky, pp. 43-56 [in Ukrainian].
 13. Alekseenko, T.N., Manyvskaya, T.E., Trostynskaya, O.N., Lej Van (2011). *Russko-ukrayinsko-anglyjsko-kytajsko-arabskyj medyko-byologycheskyj slovar [Russian-Ukrainian-English-Chinese-Arabic medical and biological dictionary]*. Kharkiv: V.N. Karazin Kharkiv National University.
 14. Sklyarenko, O.A. (2011). The Use of Intensive Methods in Teaching a Professional Dialogue to Foreign Students. *Teaching Languages at Higher Educational Establishments at the Present Stage. Intersubject Relations. 19*, pp. 121-128 [in Ukrainian].
 15. *Standartyzovani vymogy: rivni volodinnya ukrayinskoyu movoyu yak inozemnoyu A1–C2 [Standardized requirements: proficiency levels of the Ukrainian language as a foreign language A1–C2]*. (2020). Kyiv: Firma “INKOS” [in Ukrainian].
 16. Trostynska, O.M. (2023). Motyvacijnyj chynnyk u vyvchenni ukrayinskoyi movy inozemnymi zdobuvachamy vyshhoyi osvity [A motivational factor in the study of the Ukrainian language by foreign students of higher education]. *Problemy i perspektyvy pidgotovky inozemnyh studentiv [Problems and prospects of training foreign students]*. Kharkiv: Vydavnytstvo Ivanchenka I.S., pp. 156-160 [in Ukrainian].
 17. Trostynska, O.M., Grebenshhykova, O.G., Titarenko, O.O. (2023). Models of language training for foreign students of higher education in Ukraine. *Teaching Languages at Higher Educational Establishments at the Present Stage. Intersubject Relations. 42*, pp. 135-154. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2023-42-10> [in Ukrainian].
 18. Ushakova, N.I., Aleksieienko, T.M. (2019). The conception of language training of applicants for higher medical education (model 1 – the English-language mode of study). *Teaching Languages at Higher Educational Establishments at the Present Stage. Intersubject Relations. 34*, pp. 219-235. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2019-34-16> [in Ukrainian].

19. Ushakova, N.I., Aleksieienko, T.M. (2020). Model organizaciyi profesijno oriyentovanoi movnoyi pidgotovky inozemnyh studentiv-medykiv 2 kursu anglomovnoyi formy navchannya [Model of organization of professionally oriented language training of foreign medical students of the 2nd year of the English-language form of education]. *Metodologiya ta praktyka lingvistychnoyi pidgotovky inozemnyh studentiv [Methodology and practice of linguistic training of foreign students]*. 14, pp.107-109. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2019-34-16> [in Ukrainian].
20. Ushakova, N.I., Trostynska, O.M., Kushnir, I.M. (2021). Formation and development of methodology of language training for foreign students of a classical university. Part 1. Teaching students of non-linguistic specialties. *Teaching Languages at Higher Educational Establishments at the Present Stage. Intersubject Relations*. 38, pp. 205-235. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2021-38-14> [in Ukrainian].
21. Ushakova, N.I., Trostynska, O.M., Kushnir, I.M. (2022). Formation and development of the language training methodology for foreign students at classical universities. Part 2. Teaching students of language specialties. *Teaching Languages at Higher Educational Establishments at the Present Stage. Intersubject Relations*. 40, pp. 96-122. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2022-40-07> [in Ukrainian].
22. Ushakova, N.I., Trostynska, O.M., Kushnir, I.M. (2022). Formation and development of the language training methodology for foreign students at classical universities. Part 3. Teaching the Ukrainian language. *Teaching Languages at Higher Educational Establishments at the Present Stage. Intersubject Relations*. 41, pp. 60-81. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2022-41-04> [in Ukrainian].
23. Klochko, T., Yashchenko, A. (2023). Teaching future doctors using medical terminology in professional communication. *Teaching Languages at Higher Educational Establishments at the Present Stage. Intersubject Relations*. 42, pp. 49-61. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2023-42-04>
24. Kushnir, I., Zozulia, I., Hrytsenko, O., Uvarova, T., Kosenko, I. (2021). Means of visualization in teaching Ukrainian as a foreign language to modern students with clip way of thinking. *Laplage em Revista. Extra-D* (7), pp. 127-136.
25. Ushakova, N., Aleksieienko, T., Kushnir, I., Zozulia, I., Uvarova, T. (2022). Storytelling Technique in Teaching Ukrainian as a Foreign Language Remotely. *Theory and Practice in Language Studies*. Vol. 12, No. 4, pp. 629-638. DOI: <https://doi.org/10.17507/tpls.1204.02>
26. Ushakova, N., Kushnir, I., Abdallah Al-shaboul, I., Yashchenko, A., Morhunova, N. (2023). Principles of the structure and functions of work programs of curriculum disciplines of the linguistic cycle for educational migrants. *Problems and prospects of training in higher school:*

pedagogical, philological, psychological, and intercultural aspects, pp. 34-49. DOI: <https://doi.org/10.15587/978-617-7319-94-7.ch3>

The article was received by the editors 15.02.2024.

The article was recommended for printing 17.03.2024.

In cites: Ushakova N., Kushnir I., Trostynska O., Aleksieienko T. (2024). Formation and development of the language training methodology for foreign students at classical university. Part 4. Language training of foreign medical students in the english medium education format. *Teaching languages at higher educational establishments at the present stage. Intersubject relations. 44*, pp. 182-205. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2024-44-12> [in Ukrainian]